

ПРЕДПЛАТА: за Краљевину СХС
мјесечно Д 15; тромјесечно Д 40;
за Италију мјесечно лира 6; по-
једини број 30 центева. Огласи
по ценику. Поједини број Д 150.

ДАЛМАТИНСКИ РАДИКАЛ

Поштарина плаћена у готову.

Издаје: Окружни Одбор Народне
Радикалне Странке у Шибенику.
Одговорни уредник: Шпиро Ђакић.
Телефон број 60.
Штампа: Нова Штампарија - Шибеник.

Година II.

ШИБЕНИК, сриједа 15. августа 1923.

Број 111.

SLAVA KRALJU OSLOBODITELJU!

У четвртак, 16. августа, навршује се
двје године од смрти Краља Ослободитеља.
Тaj дан цио наш народ одаће дућну пошту
Оnome, који је замислио и извео велико
дјело: Ослобођење и уједињење Срба, Хр-
вата и Словенана.

У доба општег комећања у Европи, у доба
ратова и устанана, у доба народнога препорода,
12. јула 1844. г. родио се у Београду, један од
највећих и најславнијих фигура у нашој историји —
Краљ Петар Велики Ослободитељ. Рађа се у часу,
кад Вук и Даничић купе народне пјесме, састав-
љају граматику српскога језика, а с друге
стране Гај проповједа нову вјеру, вјеру у на-
род, и на тај начин утиру пут великом дјелу: на-
родноме ослобођењу и уједињењу.

Већ за владанја његова оца, кнеза А-
лександра (од 1842.—1858. г.) Србија је почела
мислити на испуњење своје завјетне мисли, па се
и ту види, како је наше ослобођење уско ве-
зано са Карађорђевићима. Првих десет година
кнез Петар проживио је у Београду, па је за-
једно са осталом београдском дјецом полazio
основну школу. Тако је већ за рана у њему
био појачан демократски дух. Затим је послат у
Женеу, а онда се опет повратио у Београд,
као да је предвиђао да га дуго више виђети неће.
И збилја 1858. кнез Александар био је прогнан
из Србије, са своје рогјене груде, коју је толико
волио и за коју је његов отац први пролио своју
крв. То је обична награда, којом народ награ-
ђује своје заслужне људе. Србија је протјерала
младого кнеза у тугинују заједно са његовим
родитељима и са свим традицијана, које је Кара-
ђорђе оставио у аманет својим потомцима.
Што је тај млади принц, кад је тада прелазио Ду-
нав и стигао у Земун, плаћући на очеву криту,
могао да понесе у души? Мржњу, љубав или
дећњу за рођеном грудом, која га је тако
душмански отјерала са свога прага? Или пак о-
свету према фалификаторима историје, који су у име
народа вршили један злочин? Ту тајну био би од-
но краљ Петар у гроб, да нису ту његова
дјела »сунцу равна, која неће скрити ноћца
тамна.«

Кнез Петар је и у тугини живио за
своју земљу, чећнући за њом и за својим,
народом и борећи се за њ, чим је за борбу до-
растао. Четрдесетипет година изгнанства то су 45
година ратовања на свим фронтана: личном, по-
родичном, политичком и националном.

Најприје француски гјак, француски акаде-
мас, француски официр и њемачки заробљеник, за-
тим вођа устаћа и комитски војвода, шеф детро-
ниране династије и зет српскога кнеза, отац
бројне породице и претендент без престолја и без
средства — Краљ Петар је јуначки подносио све
ударе судбине. Париз, Женева, Четинје, Петро-
град — то су биле котве, у којима је он тражио
спаса за себе, за своју дјечу, за своје идеале
и дух је његов стално лебдио над његовом о-
тадџбином и око њених граница.

Сваки би на његовом мјесту посрнуо,
клонуо од горчине и разочарања, којим га је
живот обило обасипао, а он се преоблачио у се-
љака и надничара и прелазио у своју земљу, да
види свој народ, да с њиме разговара! Четрдесетипет
година носио је на свој крст, вјерујући
да мукe морају имати крај, да љубав народна
не умире, да ће он дочећати вавскр својих идеала!

И као 60. годишњи старак Краљ Петар је до-
чеќао, да га народ позове на пријесто његових
предака. Кад су га из Женеу повели у Бео-
град, он је плакао исто онако, као кад су га
оно из Београда испраћали у свијет, у тугинују...

Демократа до срџи, велики поклоник слободе
и обожаваљак народа, који су свијесни своје сна-
ге и нације, краљ Петар остаје и послје францу-
ско-прускога рата у Француској, изућавајући исто-
рију народа и друштва. Книђа Дџона Стурта
Милла »О Слободи«, коју је он тада читао као,
еванђелје, а коју је касније превео и посрбио,
открива душу и идеје будућег великог владара.
Али студирајући он нескида својих очију са онага,
што се догађа на Балкану, а у првом реду у
његовој малој Србији. У његову срцу налази о-
дјека сваки мал националнога покрета за осло-
бођење.

И када се у непосредној нашој близини, у
поношњој Херцево-Босни, огласила прва пушка и
позвала ражу на ноге јуначке, он напушта сјај
Париза и хита у бошанске гудуре, да се стави
на чело крајишких устаћа. Долazi у Загреб и ту
налази на братоко разумијевање. Организује се
одмах чета младих људи и с њим полazi у Босну,
док у Сиску родолуби набављају оруђе и крио-
нице га преносе у Босну. У Загребу издаје
кнез Петар проглас на сав српски народ, да се
врста под барјак оспете и слободе. Име војводе
Мркоњића ори се по свим нашим потлаченим кра-
јевима, а устаће са свих страна хитају под за-
ставу Вождовог унука. Двје велике царевине,
Аустрија и Турска дижу се, заједно са Обрено-
вићима, против војводе Мркоњића и тако угуше
у зачетку овај покрет за слободу.

Разочаран враћа се опет у страни свијет
и седам година лута, док се коначно 1883. г.
не ожеи кћери са српскога кнеза, и тако на
Четинју проведе других седам година тihoga,
породичнога живота, а онда напусти и ту једину
српску земљу, у којој је у то доба још могао
живјети и сели у Швицарску, да се повосвети вас-
питанју своје дјеце. Скроман као и увјељек по-
стаје обичним женевишким грађанином и само
мали круг његових пријатеља и познаница може
да се диви љубави, са којом он обасипа своју
дјечу и са којом он говори о својој отадџбини
и своме народу. Десет година протиче тога жи-
вота и већ близу 61. годишњи старак још и не слати
какву му је велику и сјајну улогу судбина на-
мјенила. Краљ Петар није никад дећнуо за кра-
љевском круном и пријестолјем. Он је само
жељео да види срећну и велику своју отадџбину,
отио је да види испуњен завјет цара Лазара.

Долazi 29. V. 1903., који чини крај једне
мраћне епохе владавине и који у исти мах скида
са дневнога реда династичко питање у Србији. 2.
јуна Народна Скупштина једногласно бира Петра
Карађорђевића за Краља Србије. Од тада настаје
ново раздобље у историји нашега народа.
Краљ Петар је одржао сва обећања и испунио све
наде, које је у њј народ с ову и с ону страну
Дрине и Save полагао. Пошавши из своје отадџ-
бине као изгнанник онда, кад су се њене грани-
це протезале од Београда до Алексинца и вра-
тивши се у њу тек као 60. годишњи старак, он је
ступајући на пријесто знао да са младеначком
снагом и пламеном вјером постави idol и симбол
борбе за народно ослобођење и уједињење.

Као врховни командант водио је своју
војску и на Куманову, гдје је срушио турско
царство и осветио Косово и Сара мућеника, и на
Брегалници, гдје је опрао сливничку срамоту, онда
кад је хтио да мало одахне, да прикупи снаге за
највеће дјело: потпуно ослобођење и уједињење
свих Срба, Хрвата и Словенана, Аустрија га трже
из мира, недате да се одмори он и његов искр-
вављени народ. Он, и цио српски народ, прихваћа
борбу. Али снага бјеже неједнака. И Србија је
пала, али зато његова слава није ништа мања,
сјај његових дјела није ништа тиме изгубио, јер
ако је пала — пала је часно, да њен пад и не-
пријатељу импонује. Пала је да се опет подигне,
али још већа, још моћнија и свијетлија. Послје Ко-
сова, краљ Петар је први наш краљ, који је на-
машио Душана и Томислава. Он се је први вје-
нчао лороворним вјенцем као краљ свих Срба,
Хрвата и Словенана, постао је владар силне др-
жаве, какву није запамтила историја нашега на-
рода.

И данас његов дух лебди заједно са ду-
шана свих наших великих знаних и незнаних ју-
нака, над отадџбином нашоом и неда да нас тко
разбрати, раздвоји, обори и уништи.

Благо њему, Оцу, Краљу нашем силном и
Великом, кад је умро довршивши дјело највећег!
Благо небу које га је примило, да се поноси
њиме и јунаком и мућеником!

Слава Краљу Петру Великом Ослободитељу!

Французи о његовом Величанству Краљу Петру.

У четвртак 16. августа навршују се двје
године од смрти Краља Ослободитеља. У част
и славу те успене износимо неколико изја-
ва одличних Француза о личности Краља Пе-
тра за вријеме српске трагедије 1915. године:
Сире,

Ма колико високо био један престо, нема
ни једног који би могао достићи узвишеност
Вашиг.

Ваш престо није склоњен у палати; он
Вас прати на болним путевима изгнанства. Он
није начињен ни од ретког дрвета, ни од ску-
поцепог камена; он је начињен од Ваших не-
срећа херојски претрпљених, од Ваше племен-
ите отпорности неистојном угњетачима, од
Ваше оданости Вашем за гушу ухаћеном на-
роду и Вашим групама потиснутим бројем.

Са свим оним, чиме је коалиција три мо-
ћне војске покушала да Вас понизи и да Вас
обори, успјела је да Вас само још више уздигне.
Ви, Сире, можете мирно очекивати суд
Историје... Онда, када имена оних, који су спрм
Ваше усамљене војске и Ваших поданика без
одбране вршили нечасна дела, а не војничка
дела, која се не могу изборисати, — међу нај-
већим именима Човечанства светлиће име Кра-
ља Петра од Србије.

Са дубоким поштовањем, Сире, клањам
се пред Вашим — Величанством.

Ш. Шени
бивши батонне реда адвокатског.

Као и Алберт од Белгије, Петар од Ср-
бије остаје једна од великих краљевских по-
јава у историји. И један и други били су при-
морани, дивљом подлошћу противника без на-

сти, да пренесу на туђе земљиште престо свога суверенитета. Али у изгнанство, привремено, болно и величанствено, они су пошлели са собом живу душу свога народа и недирљиву свест своје Отаџбине.

Ови краљеви у изгнанству доживеће крваве одмазде, а вечна част остаће републиканској Франуској, што је повратила владалачка права и повећане територије овој двојици краљева-грађана, који су тако херојски национални.

Роман Колис,
председник Друштва Књижевника и
Композитора Француских.

Петар од Србије остаће најплеменитији представник епске борбе 1914. и 1915. године. То ће рећи: Његово име не може угинути.

Садашњи рат неће се свршити дотле, док Његов народ не буде осветен и права му не буду повраћена.

Алфред Кани,
члан Француске Академије.

У трагичној периоди, у којој живимо, племенити модели пружају се за пример владоцима:

Алберт Први од Белгије, непромењиво веран задатој вери, неподмитљив чувар права и достојанста своје земље, даје, са толико величине душе са колико дирљиве простоте, најкрвавије жртве да спасе част свога народа и свога имена.

Петар од Србије, који оваплоћује са дивном храброшћу најхеројскији народ, са два победоносна рата, сноси без огорчења грешке Савезника и гледа како му се газе границе државе, како му је сва област подјармљена, села и градови заузети од вековног непријатеља, али у дну срца чува непобедну наду у блиску поправку, радећи на припремама за то са надчовечанском енергијом, окружен у својој несрећи општим поштовањем и дивљењем.

Захваљујући овој двојци владалача, слава ове две мале државе светлеће кроз будуће векове.

Шарл Шоме,
посланик, бивши министар.

Хоће ли моћи још веровати у могућност правде наши синови, који буду знали да по влачењу Краља Петра кроз стење Албаније, са војском од јунака, без огњишта, без отаџбине? То чудно од неправде јесте погрда, којом су сви богови пљунули у лице човечанству, које их је и измислило, које хоће да тежи ка Лепом, Добром и Истинитом, па м патило из века у век, на крсту свих својих Исуса, свих својих апостола и свих својих мучника.

Пол Адам.

Немајући личних успомена или анегдота, моја мисао о Краљу Србије своди се на једну реч, реч коју би сваки епитет могао само ослабити — то је: Херој.

Луј Барту,
бив. Председник Министарског Савета.

Ја имам за Краља Петра од Србије огромно поштовање и дубоко дивљење. Његов херојски народ чини Му част; он остаје солидаран са својим Краљем. Племенита нација, која је највиша жртва аустро-немачког бандитизма!

Пјер Боден,
посланик.

Српски Краљ Петар I. у одбрани Отаџства.

Уо деда свог унука.
Метно га на крило,
Па уз гусле певао му
Што је негда било!

Певао му Српску Славу
И Српске Јунаке,
Певао му љуте битке,
Муке свакојаке.

Како по речима бесмртног владике песника Његоша:

„Ко на брдо ак' и мало стоји,
више види но онај под брдом“

и стари Српски Краљ Петар I., са висине свог Краљевског Положаја, пратио је непрестано крваве борбе своје Српске Војске и делио љуте патње и тешка страдања свога милог српског становништва.

Од Краља Петра, истина, није се очекивало да узме стварног учешћа у борби или у врховном заповедништву Српском Војском, јер је и сувише стар. Али ипак он је, поред свега тога, узео учешћа у једној одлучној битци и борио се као обичан војник. Његово родољубље и његово пожртвовање, његове муке и његове патње, које је са својим народом подносио, издвајају га од свих осталих краљева и царева.

За све време своје владавине, од првога дана, Краљ Петар био је нераздвојиво везан за своју Земљу. Краљ, јунак, хтео је да умре заједно са својом Краљевином, када је и она умрала. Њега су морали силом одвући пошто се није хтео склонити, нити напустити своју земљу.

— Што ја да марим за свој живот?! Од живота Србије зависи и мој живот? Кад Србија умире, зашто ја да живим?! Хоћу да умрем у Тополу. Хоћу да умрем овде, у нашем малом градићу, где почива мој отац и мој дед. Хоћу да умрем пред вратима своје цркве! И кад Немци, Мађари и Бугари наиду, наћи ће нашу Земљу и деш једног старог Краља, — говорио је Краљ Петар, када је у октобру у велико отпочела аустро-мађарска, немачка и бугарска навала, а спас Отаџбине већ на први поглед изгледао немогућан.

Било је потребно посредовање Престолонаследника Александра, који је једва успео да склони Краља да напусти Тополу, ово историјско и омиљено место Карађорђевића. У последњем часу он се одлучи да пође са својом Војском, у пркос свима негодама и опасностима, које су га очекивале.

Приморан да се уклони из своје Земље, коју је бранио храбро и одважно, Краљ Петар, тај славни и племенити унук родољубивог српског сељака Црног Ђорђа — Кара-Ђорђа, морао је напусти своју земљу на обичним простим волујским колима. Један српски сликар. Владимир Бецић, имао је срећну прилику да слика старог Краља на тим колима. Та слика изашла је у једном парижком листу који излази са сликама и важи као једно ремек дело.

Из Рриштине Краљ Петар отишао је у Урошевца, да и на том крају обиђе своју војску, која се очајнички борила с Бугарима. Када је борба завршена, отпутовао је у Призрен. У Призрену се Краљ задржао неколико дана и присуствовао је служби бојској. Црква је била дупке пуна побожнога народа и ратника. Само Провиђење, извесно, хтело је да Краљ Петар ступи у храм Божиј у тренутку када су певачи за певницом певали; Блажени изгнани правди ради. Призрен је последњи град српски на самој граници Србије. Краљ се мирно са својом алом судбином, док је још било могуће склањати се на српском земљишту; али сада уклонити се, значило је напустити земљу и прећи границу. Тешко је било принудити једнога Краља да напусти своју Краљевину.

Осећајући се стар, слаб и болестан; гледајући тешки бол свога становништва и голем јад својих војника и њихових старешина; увиђајући величину свеколике несреће и правог слома Србије и Српског Народа; преносећи се најзад мислима у далеку прошлост некада славнога Призрена, који скрива гроб цара Душана Силног, Краљ је молио са детинском непопустљивошћу:

— Пустите ме да умрем, пустите ме да умрем бар овде на вратима Србије!

Настао је очајан тренутак и за Краља и за заштитничке одреде војске, који су штитили Призрен...

Док је у Призрену српско становништво јатимце молило, а српски рањени војници и њихове старешине преклињали Краља да иде и да не пада у непријатељске руке ни жив ни мртав, немачки метци падали су већ на Призрен: улазак непријатеља био је извесан, неизбежан. Српски ратници, који су штитили одступање војске на том крају, знали су да је Краљ још у Призрену. Они нису хтели да одступају испред снажне навале Немаца на овај некадашњи славни царски град.

— Отеше нам зликовци Отаџбину и све што нам је најдражије у њој. Сад хоће да нам уграбе и Краља. Е, нећемо се уклонити! Пашећемо сви до једнога, али Краља недамо непријатељу ни жива ни мртва, — говорили су славни ратници изнуреног трећег позива и узнемогле последње одбране.

И пали су!

Слава њима! Слава Великом Краљу Петру I.

Наши дописи.

Skradin, 10. avgusta.

Mного је, да се често moramo osvrćati na ovo naše ubavno mjestance, all ko želi da ima pravu sliku jednog grada, nije moguće premućati. Otvorenim ustima imamo da primjetimo našoj inteligenciji, koja hoće da Skradin bude grad, a tamo neopazeno mu daju pečat sela.

Prije izbora ovdje su opstojale različite organizacije: kao n. pr. Soko, Jugoslovenska Čitaonica, diletantско pjevačko i tamburaško društvo. Soko je svršio za 24 sata, Judoslovenska čitaonica opstoji za dva—tri člana, sjednice se ne drže, niti se utjerava članarina. Mladi diletanti, pjevači i tamburaši trudili su se da dolaze na probe i te žrtve su dale toliko koristi, da nijesu nijedan put izišli pred publiku. — Ovo je pravi dokaz, koliko mješćani nastoje za razvitak s vog gradića, a dnevno čuješ neke proteste: trebalo bi ovo, trebalo bi ono. Poslije jednog nemilog dogagaja u životu varoši, otpala su sva ova društva. Zašto, da ovoliko mjesto pati? Misli se, da megu mješćanima imaj još netko ko pozna muziku i f. d. Neka istupi jedan iz sredine, svi ćemo se rado okupiti bez razlike stranaka i podignuti organizacije, koje su temelj prosvjete, ovo nije »želja samo dopisnika« već svakog pravog državljana, jer podržavanjem kulturnih društava, dokazujemo na kojoj smo višini. Držimo se tvrdo one stare: »Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.«

Što se tiče reda i mira u mjestu, kao i o kolicima, treba da se zahvali našem vrsnom upravniku gosp. K. Bibiću. Taj čovjek, dolaskom svojim na upravu naše općine, koja je godina i godina čeznula, kao ozebao sunca, za ovakovom bistroм и упрном управом, pokazao je što se može, kad se hoće. Da je on vrlo dobar administrator, najbolji su dokaz naša zaovoljna sela. Zalazeći po selima, pravoslavnim i katoličkim, čuješ samo kako pričaju o zadovoljstvu, препоручујући, da taj čovjek ostane i dalje

**Pretplatnici obnovite
i podmirite pretplatu.**

на опćинској управи, јер је потребит. Збиља, не-ред, што су га направилі наші досадашњи наџел-ници, толики је био, да су исправни грађани су-мњали да би га више гг. Бибића теško уредилі. Па ипак, ми видимо са задовољством, да данас опćински послови теку редовито. Са оваковом опćинском управом и са подизањем горе на-ведених културних организација, будимо сигурни, да ће Скрадин, мјесто што назадуже, — коракнути к напретку. Прегаси Бог даје махове.

Грађанин.

Обрвоац 12, авг.

(*Наши манастири*). У далматинско-истриј-ској Епархији три су српска православна Ма-настира. Лијена је и сјајна прошлост тих за-дужбина наших славних Немањина, ради рада њихових Калуђера, за Српско и православље. Калуђери наших стародревних манастира нису били учени људи, али су били од срца, који су, потпуно одговарајући захтјевима времена, за цркву своју били готови да жртвују и жи-воте своје.

Вријеме, као брза ријека лети и собом односи старе људе, старе обичаје и старе при-лике, а доноси ново, све ново, Оно је, као и у свему другому, донијела нове прилике и у наше манастире. Нови људи, т. ј. Калуђери, у нашим манастирима не одговарају никако новим приликама и познато је да се врло ма-ло старају да саобразе свој живот и свој рад данашњем духу времена, данашњим потребама Цркве и народа и да радом покажу, да ти на-ши манастири нису сувишне, већ шта више и преко потребне и нама свете установе.

Кад би се наша манастирска браћиа бар у неколико угледала на активне римокатолич-ке братре из других крајева, па и из Далма-ције, увиђели би, да је и за њих прешироко поље рада, да би и они, као културни раде-ници, данас, имали пуне руке посла и то бла-годарног посла, само кад би имали воље и сна-ге да се уздигну са нивоа свог обичног сва-кидашњег живота, који врло мало одговара оним објектима, на које су се заклели, студа-јући у монашки чин.

Овај несклад између живота наших Ка-луђера и захтјева данашњег времена и довео је до потпуне пропасти наше манастире у Дал-мат. Епархији. Али никад није касно да се спаси, што је за спасавање, нити је корисно да се егзистенцији наших манастира постави нови задатак, па да од њих народ и црква опет висте користи. Треба само завести склад изме-ђу манастира и живота Калуђерског с једне стране, и времена и потреба народног живота, с друге стране.

Ми то сви желимо, јер је то једна на-родна нужда, и сви се надамо да ће брзо до тога и доћи. Ту нашу наду оправдава, Богом надахнути закључак Управног Одбора Монаш-ког Удружења у Београду, наиме, да сви срп-ски православни манастири у Краљевини, у најкраћем року, поднесу извјештај о томе, ка-кове би се школе могле да подигну у ма-настиру или манастирском добру. Према нашим приликама и потребама нашег народа из околи-це манастирске, те школе морале би да буду пољопривредне, воћарске, пчеларске, ви-ноградарске, сточарске, на првом мјесту. а онда и занатлијске.

У тим школама морали би да држе пре-давања сами наши калуђери, а да то буде могуће, нужно је да се сви они спреме за тај посао и за ту дужност. Ми, с тога, и поздрав-љамо одлуку св. Синода ad hoc донесену, да будући српски калуђери морају имати спрему пољопривредног факултета.

Браћиа манастирска, де, не заборавите ријечи апостолаве:

„Да просвјетлијте свијет ваш пред чело-вјеки и да видјат добра дјела вајиа!“

Срндаћ од Црнопа.

Домаће вијести.

Parastos blagopokojnom Kralju Oslobo-диоци Petru I. одржат је јутрос у 9. сати у срп-ској православној цркви. Чинодјејствовао је Пре-освећени г. Епископ Danilo, уз асистенцију мјес-ног свећештва. Присутвовале су све грађан-ске и војне Власти и надлешта и многобројно грађанство, поштоваоци успомене блаженпо-чињшег Великог Краља. По граду су извјешене заставе у по стјега, а радње су биле затворене.

Parastos је био уручен на 16. VIII., на го-дишњицу смрти Краља Petra, међутим је стигло најреגיעје Министарства да га се одржи јутрос.

Neka је вјечна слава Velikome Краљу!

Ћитиља. У Дрмишу је умро Mihovil Letica, posjednik и њекаданји трговац. Pokojnik је уживао велики углед са своје честитости и ис-правности. Ostavio је иза себе двије кћери, од којих је г.гја Vjera supruga splitskog velikog župana D.ra Perovića.

Ožalošћеној obitelji наше iskreno sauećešće, а pokojniku вјечна uspomena!

— У Šibeniku је умро Šimun Friganović, najstariji брат у огледној varошкој obitelji Friganovića. Pokojnik је био један просвјешћени зе-мљорадник. Kao takav узимао је учеšće а у ра-нијим борбама њекаданје народне странке и у управи опćине Šibenичке.

Pokoj му вјечни!

Komandant Boke Kotorske. Mjesto do-саданјег komandanta admirala Price imenovat је novim komandantom Boke Kotorske general Dragutin Mihajlović.

Porota. У суботу је завршила rasprava proti Gjure Babića, povoljnim rezultatom за njega. Oslobođen од туђе за два тежа дјела, био је осуђен за мања на три године тамнице.

Istog је дана била rasprava protiv Mate Šarića из Дрмиша, који је био туђен, да је поку-шао усмртити свог брата Roka. Осуђен је само за nedozvoljeno ношење оруђиа на 3 мјесеца затвора.

Јучер је била rasprava protiv M. Šarića из Zemunika, за zločin razboјništva. Био је oslobo-ђен. Данас је rasprava proti Dragojla Milanka, из Muškovaca, за zločin razboјništva и Laze Milan-ка и Milice Milanka, radi sudionitva у том zločinu. Rasprava је počela zadocneњem од два puna sata, davši sliku žalosnog nereda, koji је zahvatio ovaj sud.

Tko pravi nered на pošti? Mnogi и mnogi naši pretplatnici и predbroјnici из Knina туђе nam се, ili да neredovito ili nikako не primaju нашег lista, koga im ми redovito šalјemo. Koја је po-шта kriva ovom neredu: Šibenička или Kninska? Na kojoj је pošti taj г. činovnik, kome nije по volји да наш list redovito stigne у руке наших pretplatnika? Molimo upravu pošte, да stvar izvidи и postavi reda ovome neredu. Ured.

Opet kontraband. Organi finansijske kontrole preključer су uhvatili два momka, gdje, из uvale kod opštinske klaonicе, nose у grad три kante (60 l) čistog alkohola. Oba су odmah za-творена у bajbok, да једу ajnpred supu и va-reni krumpir, dok не кажу odkуда špiritus dolazi.

Kad će и велики kontrabandieri с онu stranu brave?

Zemљoradnička stranka и uprava опćине Šibenичке. Kriza, koja је давно otvo-рила у zemљoradничкој странци, nije prestala ни у ovom času, kad је oј stranci дата prilika, да, primanje uprave опćине Šibenичке, покаже на djelu, koliko ima stvaralačke sposobnosti и go-товosti, да posluži опćној, па и svoјој stvari. G. D. Šarica, koji је najvidniji član vodstva stran-ke, neće да ugје у опćински odbor. Ako on is-траје у svoјој odluci, biće postavљeno на tapet pitanje likvidacije same stranke.

Бројовне и телефонске вијести.

Велике свечаности у Сплиту.

СПЛИТ, 13. (Телеф. вј.) Од јучер се ов-де одржавају велике поморске свечаности Ја-дранске Страже, на коју су приспјели многи одлични гости из Краљевине. Учествују ратна и трговачка морнарица. Њ. Величанство Кра-ља Александра заступа адмирал Прица, а Краљевску Владу Хранислав М. Аврамовић.

Изборна врева у Србији.

БЕОГРАД, 13. Јучер су странке иза-брале дан за своје манифестације пред опћин-ске изборе. Одржано је преко 30 аборова. На-више се туку између себе: грађанска листа и радикална странка. Изледа да ће радикали свуда побједити.

Паритетна комисија прекинула рад.

ШУШАК, 13. Потврђује се вијест, да су у Риму прекинути преговори паритетне коми-сије зато, јер су делегати Краљ. С. Х. С. отпу-товали у Београд по инструкције.

Италијани затварају наше школе.

ЉУБЉАНА, 13. Општинско виђење Воло-ске и Опатије закључило је да се укину хр-ватске школе у тој општини. Предлог је мо-тивисан тим, што тобоже сва дјеца разумеју талијански толико, да могу похађати талијан-ске школе.

Provokacija. У Kaпани Istra udara tambu-рашка kapela, у којој је једна dama из Ријеке. Нећемо сад да испитujemo како је дошло до то-га, али svakako факт је да су tambураши прекси-ноћ отсврали двије provokatore aрије: Danuzи-јеву «Giovinezza» и poznату «del si». Ми misli-мо да треба избјегавати nepotrebna izazivanja, а vlasnik Kavane дужан је да их spријечи, јер је то у интересу dobrog glasa нашег grada и скла-дног života грађана. Али, ако неко želi kajјане, треба да не zaboravi онu narodnu poslovicu: «Ko са djavлом tikve sadi, о glavu му се raz-бијају».

Naši извидници. Odkako је kult priroде iznio triumph nad zastarјelim pedagoшким doktri-nama, cio просвјешћени svijet dao се је nekom pot-мном konkurencijom на posjet klanjanja pri-роде. Utemeљене су raznovrsne institucije с tim cilјem. Једна од najraširenijih по čitavom сви-јету јест institucija «извидника». Sve kulturne др-жаве obilato potpomогу у установу, cio' kul-турни svijet их simpatично susreće и podupire. I у нашем gradu је utemelјен steg изvidnika mје-сане realke и gimnazije, koji је већ tehнички do-брано изobraжен, те је већ poduzeo razne eks-курзије. Preporућамо грађанству у нашу mladu kulturnu instituciju, да их у njihovom radu pot-помогне и obodи.

Zadrugarски течај. 10., 11, и 12 avg. одржат је zadrugarски течај. Predavали су gg. Dr. Belvardи, predsjednik, и Ž. Donadini, revizor Za-дружног Saveza у Splitu. Odaziv zadrugara био је lijep, а uspjeh течаја odav.

Akademija. 16. avg. «Prosveta» priређује akademiju у «Areni-Kosovo» о годиšnjici smrti Краља Osloboдиоца Petra I.

Utakmica. У nedјелју 12. VIII. одржата је на kupaliшту «Jadrija» utakmica izmeђу splitskog športskog društva «Baluni» и šibenskog mladog društva «Jadrija». «Jadrija» је potukla у svim tačkama «Baluni», осим у plivanju на dalјину од 1500 metara.

Уžitак је за svakог slabokрвог liječenje lion-om poradi njegovog izvrsnog okusa и dje-lovanja. Dobiva се за Šibenik и okolicu у ње-карни Beroš.

Вијести.

Папа анатемисе мученика Патријарха Тихона. У ватиканским салонима, како нам јављају из Рима, врло огорчени држањем патријарха Тихона, који је заузео пошто су га болшевици пустили на слободу. У Ватикану истичу, како је Тихон ослобођен на интервенцију Ватикана, а сада подузима противничку пропаганду у служби совјетске владе. »Os e va'te romano«, службени ватикански орган, жестоко се обара на дисидента патријарха.

Убијени бугарски комите Вандев и Димитрие Христов. 30. јула дошло је у струмичком срезу код села Попеленти, сјеверно од Струмице, до сукоба између наших сељака и жандармерије, које је водио војвода Пандурски, и бугарских комитских чета, које је водио крволоч Вандев. Бугари су већ хтјели узмакнути на планину Пљачковицу, али им је војвода Пандурски, сам већ на два мјеста ранен, поставио ступицу и одсјекао одступницу

тако, да је читав бугарска чета уништена, те је уз Вандева погинуло пет комита, четири су рањени и заробљени су још два неповријеђени комите. Вандева је погодило једно зрно у главу, а три у доњи дио тијела. Мртво је његово тијело било читави дан изложено јавно на тргу пред опшном струмичком и народ је долазио да гледа мртва крволоча, који је био страх и трепет читавом тиквешком округу. — Истога се дана водила оштра борба код Пехчева у срезу малешком (округ брегалички) између наших сељака и жандармерије и комитске чете Панте Михајлова, коју је водио Димитро Христов. Он је са два комите погинуо, док су остали побјегли преко границе.

Колико злата има у америчким рукама? Амерички државни тајник Хикс, на интерпелацију једног посланика, изјавио је, да Сједињене Америчке Државе држе у својим рукама 45 посто свега злата на свијету.

Поможите „Просвјету“!

Palma

Na kakvoću morate paziti, a ne na cijenu

kada kupujete gumene pete. Zahitjevajte od Vašeg postolara izričito prave Palma caučuk pete i potplate i ne primajte patvorina.

NOVOSADSKA

IZLOŽBA--

Od 11-26 avgusta 1923. otvorila se je!

50% putnog popusta na osnovu legitimacije izložbe. Fabrikatska i domaća industrija. Predstavljanje poljopr. vredne veleproizvodnje. Zdravstvena i dječja izložba. Najbolja prilika za poljoprivrednike jeftino da se svoje potrebe nabave.

POSJETITE IZLOŽBU!!

POSJETITE IZLOŽBU!!

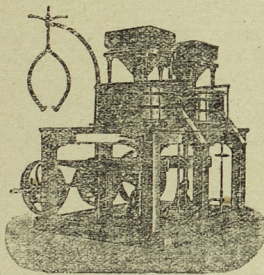
„DANICA“ d. d. za kemičke proizvode - Zagreb
Tvornice: Bos. Brod i Koprivnica.

Benzin, plinsko ulje, petrolje, strojno ulje. — **ULJA:** za automobile, za podove, kompresore, vretena, turbine, dinamo, transformatore. — Parafinsko, Vaselinsko i „Vulkan“ ulje ljetno i zimsko. — Cilindarsko ulje za zasićenu i pregrijanu paru i t. d. — Asphalt, Petrolejski koks, modru galicu, umjetno gnojivo. — Parafin i parafinske svijeće svih veličina. — Kisik (Oxygen).

Dobava u drv. i željez. bačvama, cisternama, sanducima i kantama. Preuzima narudžbe za direktnu dobavu iz tvornice, kao i prodaje sa skladišta u Šibeniku

Glavni zastupnik za sjevernu Dalmaciju
Josip Jadronja - Šibenik.

Tehnički Ured OSKAR KRAUS
TRST Via S. Nicolò 4/II.

CIJENE U DINARIMA.
Informacije i obavještenja besplatno.

Motori za lagje i jedrenjače na benzin i naftu najbolje njem. konstrukcije. Kompletne mašine za tvornice tjestenine i ulja.

Neosiguravaj pre no što potražiš uslove osiguravajućeg i reosiguravajućeg društva

:: :: **„KONTINENTAL“** :: ::

(Centrala Beograd). Filijalna direkcija za Dalmaciju - Šibenik. - (Privremena kancelarija tt. Braće Makale). Ista odpočinje poslovanjem u Dalmaciji vršeći najkulantnije uz najpovoljnije uslove sve vrste osiguranja.

Tražimo vrsne putne činovnike i mesne poverenike za Dalmaciju. Zarada dobra, uspeh siguran.

Ponude slati „Kontinental“ filijalna direkcija - Šibenik.

СРПСКА БАНКА д. д. у ЗАГРЕБУ

Основана године 1895.

ФИЛИЈАЛА У ШИБЕНИКУ (Обала).

Бројави: СРБАНКА.

Деоничка главница К 162,000.000. Резерве преко К 55,000.000. Улошци преко К 500,000.000.

ФИЛИЈАЛЕ: ДУБРОВНИК, КНИН, НОВИ САД, (Централни Кредитни Завод, као филијала Српске Банке), СОМБОР, СПЛИТ, СУБОТИЦА, МИТРОВИЦА.

АГЕНТУРА дубровачке филијале у ГРУЖУ.
ФИЛИЈАЦИЈЕ: БЕОГРАД Подунавско трговачко и акцијонерско друштво, БОС. ШАМАЦ: СРПСКА БАНКА.

РОБНИ ОДИО: свих врста брашна, колонијала, француских боја прве врсте итд. Складиште у властитој кући. Цјеници на захтјев бадова.

Најповољније укамађује улоге на уложне књижице и на текући рачун, те обавља све банковне и берзанске послове најкулантније. — Са свима је већим мјестима Еуропе у директној пословној вези, а тако исто и са Сјеверном и Јужном Америком.